

6. A foglalkoztatás és a szegénység alakulásának összefüggései az Európai Unió országaiban és Magyarországon

Gábos András – Tóth István György

1. Bevezetés

A foglalkoztatás növelése és a szegénység csökkentése 2010 óta együttesen szerepel az Európai Unió stratégiai céljai között.¹ Az *EU 2020 Stratégia*, az Európai Unió 2010 és 2020 közötti időszakra vonatkozó, az intelligens, fenntartható és befogadó fejlődést ösztönző átfogó terve azt célozta, hogy 2020-ra a 20–64 évesek foglalkoztatási rátája 75%-ra nőjön, a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők száma pedig 20 millióval csökkenjen a 2008-as értékhez (116 millió) képest. A foglalkoztatási célt az EU vezetői a 2030-ig tartó stratégiai időszakra 78%-ra emelték a portói szociális csúcstalálkozón, míg a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők számának (91 millió, amiből 17,9 millió gyermek) 15 millióval (ideértve 5 millió gyermeket) történő csökkentését irányozták elő 2019-hez képest (European Commission 2021).

A 2010–2020-es időszakban sem a foglalkoztatási, sem a szociális cél nem teljesült az EU egészének szintjén. A foglalkoztatási cél csak kevéssel maradt el a kitűzött értéktől (73% a 75%-kal szemben), a szociális cél esetében viszont az elmaradás jelentős volt. Tanulmányunkban országok közötti összehasonlításban vizsgáljuk a foglalkoztatás és a szegénység trendjeinek összefüggését. Első lépésben az *EU 2020 Stratégia* foglalkoztatási és szociális céljaira vonatkozó trendeket elemezzük a stratégia referencia-időszakában (tehát 2008 és 2020 között) (2. fejezet), majd a két indikátor kölcsönhatásait uniós és tagállami szinten vizsgáljuk 2005 és 2020 közötti adatokon (3. fejezet).² Írásunkat az elemzés

¹ Tanulmányunk egy 2024. első felében lezajlott, az EU Tanács belga elnökségének felkérésére, Bea Cantillonnal (Antwerpeni Egyetem) és Brian Nolannel (Oxfordi Egyetem) közösen készített elemzés (Tóth *et al.* 2024) alapján készült. A szerzők köszönetet mondanak Barbara Bindernek és Branyiczki Rékának egy korábbi elemzésben (Gábos *et al.* 2024) nyújtott együttműködésükért, amely fontos kiindulópontot jelentett ehhez a tanulmányhoz.

² A két célindikátoron alapuló, a foglalkoztatást és a szegénységet vizsgáló elemzés esetében azért dolgozunk hosszabb időtávval, mert a mutatók azonos meghatározása mellett így több megfigyelés áll rendelkezésünkre.

egy magyar szempontú értékelő összefoglalásával (4. fejezet) és összegzéssel (5. fejezet) zárjuk.

Elemzésünk az Eurostat adatbázisából származó, elsődlegesen a munkaerő-piacra – *European Labour Force Survey* (EU-LFS) – és a háztartások jövedelmeire és életkörülményeire – *European Statistics of Income and Living Conditions* (EU-SILC) – vonatkozó keresztmetszeti és országokénti összehasonlító adatokra épül. A szövegben közölt eredmények egyik része a *Függelékben*, másik része az *Online melléklet*³ táblázataiban érhető el. Elemzésünkbe a stratégiai időszak nagyobb részét jellemző állapotnak megfelelően az EU28 tagállamait, tehát Horvátországot és az Egyesült Királyságot is bevontuk.

2. A foglalkoztatás és a szociális cél: áttekintés és tendenciák, 2008–2020

2.1. A foglalkoztatási cél és célindikátor

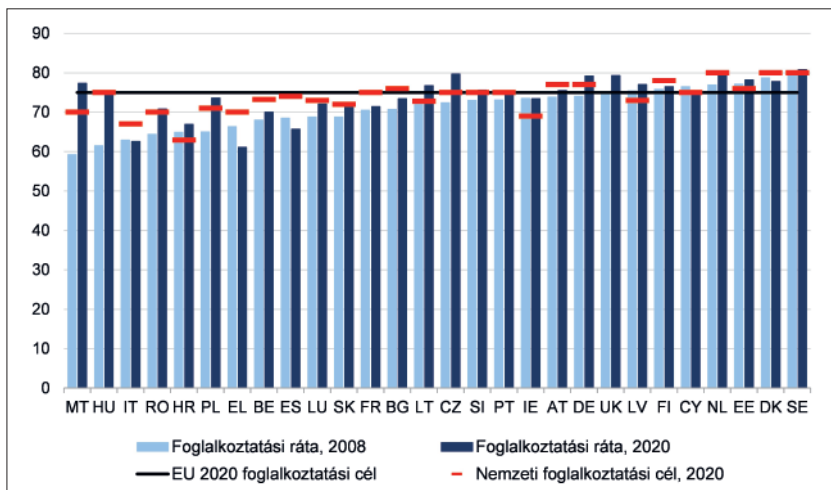
Az *EU 2020 Stratégia* célja az volt, hogy az időszak végére a 20–64 évesek foglalkoztatottsági rátája⁴ *legalább 75%* legyen.⁵ Az EU átlagában 2008 és 2020 között ez a mutató jelentősen, 5 százalékponttal nőtt, így a stratégia közel állt a teljesüléshez (European Commission 2019), de 2020-ban az EU egészére a mutató értéke végül csak 73,1% lett. A tagállamonkénti eltérések nagy különbségeket mutatnak. A 2008-as és 2020-as országokénti foglalkoztatási ráták értékeit és viszonyulását a 2020-as (nemzeti, illetve uniós szintű) foglalkoztatási célokhoz az *I. ábra* mutatja be. (A részletes adatokat lásd a *Függelék F1. táblázatában*.) A foglalkoztatási ráta 2008-ban Máltán, Magyarországon, Olaszországban, Romániában, Horvátországban, Lengyelországban és Görögországban volt a legalacsonyabb, miközben számos országban (Svédországban, Dániában, Észtországban, Hollandiában, Cipruson, Finnországban, Lettországon és az Egyesült Királyságban) már 2008-ban a kitűzött cél felett állt. A mutató értéke 2008 és 2020 között jelentősen csökkent Görögországban (5,2 százalékponttal) és Spanyolországban (2,8 százalékponttal), de a 2020-ban a foglalkoztatottsági szint Cipruson és Dániában is a 2008-as érték alatt volt (1,9, illetve 0,6 százalé-

³ A tanulmány *Online melléklete* a TÁRKI weboldalán a következő linken érhető el: www.tarki.hu/tarsadalmi-riport.

⁴ Az *EU Munkaerő-felmérése* (EU-LFS) szerint a foglalkoztatotként való számbavétel fő feltétele, hogy adott személy a referenciahéten legalább 1 órát dolgozzon bérért vagy haszonért, beleértve a segítő családtagokat is.

⁵ A *Szociális Jogok Európai Pillérének* az Európai Tanács által jóváhagyott cselekvési tervében ezt a célt 78%-ra emelték. A Bizottság felszólítására megállapított nemzeti célok az egész EU-ban 78,5%-os foglalkoztatási rátára adódnak össze.

1. ábra. Foglalkoztatási arányok az EU-országokban 2008-ban és 2020-ban, valamint a nemzeti és uniós szintű foglalkoztatási célok 2020-ig (%)

Forrás: Foglalkoztatási ráták: Eurostat adatbázis (2023.07.31.) alapján, táblázat kódja: [Ifsa_ergan]. Nemzeti és uniós célérték: European Commission (2019) és Paľová–Vejačka (2018).

Megjegyzés: Az országok rangsorolása a 2008-as foglalkoztatási szint alapján történt. A vízszintes fekete vonal a 75%-os uniós célt jelöli.

ponttal). A legnagyobb foglalkoztatottsági növekedést Málta (18,1 százalékpont) és Magyarország (13,5 százalékpont) produkálta: ez a két ország a két utolsó helyről indulva tudta elérni az uniós célokat.

Jelentős javulás volt még Lengyelországban (8,6 százalékpont), Csehországban (7,3 százalékpont) és Németországban (5,2 százalékpont). Néhány ország jelentősen túl tudta szárnyalni nemzeti célkitűzéseit (mint Málta, Lengyelország, Litvánia, Csehország, Szlovénia és – kisebb mértékben – Németország), míg néhány ország (Olaszország, Görögország, Belgium, Spanyolország, valamint kisebb mértékben Luxemburg, Bulgária, Ausztria és Dánia) számára a terv túl ambiciózusnak bizonyult.

2.2. A szociális cél és célindikátor

Az *Európa 2020 Stratégia* befogadás pilléréhez számszerűsített szociális célkitűzés indikátora egy – alapvetően politikai kompromisszum⁶ eredményeként létrehozott – aggregált mutató, a szegénységben vagy társadalmi kirekesztett-

⁶ Ennek háttéréről összefoglalóan lásd Tóth és szerzőtársai (2024).

ségben élők aránya (*at-risk-of-poverty or social exclusion rate*, AROPE) lett. Az aggregált mutatónak három komponense van:

- a jövedelmi szegénység kockázatával élők aránya (*at-risk-of poverty rate*, AROP),
- a súlyos anyagi nélkülözésben élők aránya (*severe material deprivation rate*, SMD) és
- a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya (*quasi-joblessness*, QJ).

Szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben él valaki akkor, ha e három komponens közül legalább az egyikben érintett.⁷

Bár a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők száma 2008 és 2020 között 7,8 millióval csökkent, ez lényegesen elmaradt az EU stratégiában tervezett 20 milliótól.⁸ Lengyelország, Románia, Bulgária és Magyarország együttesen 10,5 millió fővel (ebből egyedül Lengyelország több mint 5 millióval) járult hozzá az AROPE csökkenéséhez, míg Spanyolországban, Németországban, az Egyesült Királyságban, Franciaországban, Hollandiában és Svédországban összesen 5,3 millióval (ebből Spanyolországban 1,6 millióval, Németországban 1,4 millióval) nőtt az AROPE-mutató szerint szegénynek és kirekesztettnek számító személyek száma a bázisévhez képest. A tagállami szintű csökkenések és növekedések összeurópai egyenlege tette ki a fent említett 7,8 milliós végső értéket.

A 2. ábra és a hozzá kapcsolódó táblázat az AROPE értékének változását mutatja az egyes EU-országokban, a mutató komponensei és azok kombinációi szerinti bontásban.

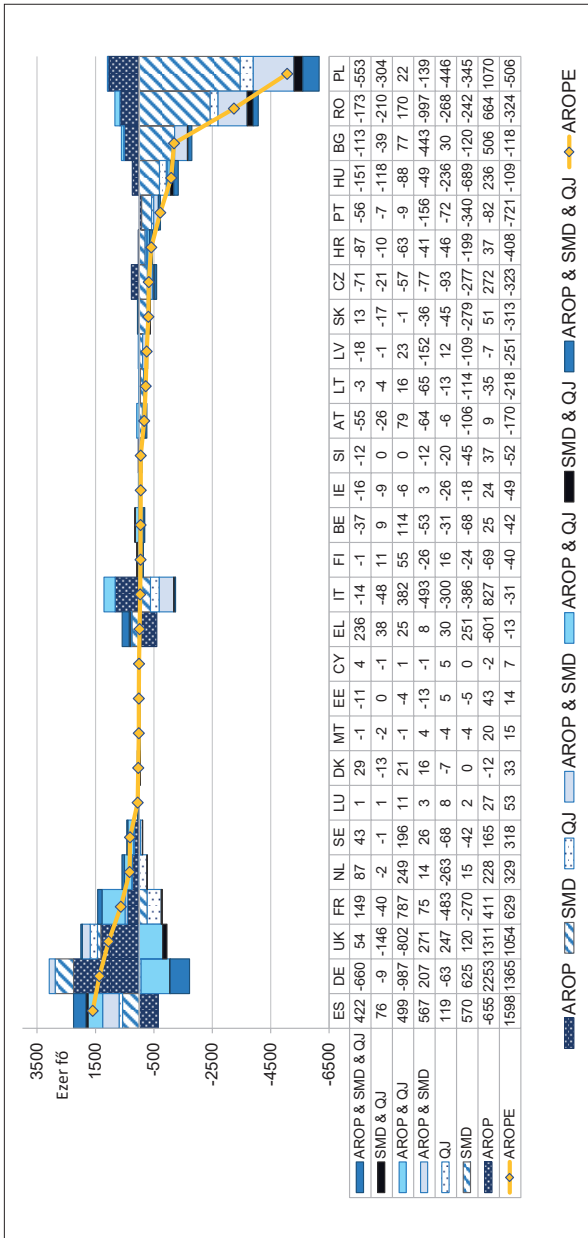
⁷Az aktuális, *EU 2030 Stratégia* céljának meghatározásakor valamelyes változott az aggregált indikátor meghatározása is. Ennek nyomán két AROPE-komponens is módosult:

- A súlyos anyagi priváció indikátorának elemi mutatói részben cserélődtek, részben bővültek (lásd Guio *et al.* 2012; Guio–Marlier 2013; Guio *et al.* 2016, 2017), az elnevezés pedig súlyos anyagi és társadalmi privációra változott;
- A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya mutató életkori tartományának felső határa 59 helyett 64 évre módosult.

Tanulmányunkban csak a 2020-ig tartó időszakokkal foglalkozunk. A 2030-as stratégia indikátorainak elemzését lásd Tóth *et al.* (2024).

⁸Az uniós célkitűzés az AROPE-mutatókon alapul, az egyes tagállamok azonban sokszor ettől eltérő dimenziókban definiálták a nemzeti célkitűzéseiket. Másképpen fogalmazva: teljesítményük értékelése a saját céljaikhoz képest történt, a saját maguk által választott mutatóval mérve, nem pedig az uniós célok vagy az azok eléréséhez való hozzájárulásuk szempontjából. Darvas 2019-ben az akkori 27 tagállamból kilenc olyan országot talált, amelynek szociális célmutatója nem az AROPE-on, mint aggregált mutatón alapult (Darvas 2019).

2. ábra. Az AROPE-személyek számának változása 2008 és 2020 között, az AROPE és összetevői, valamint azok kombinációi szerinti bontásban, EU28-országok (ezer fő)

Forrás: Saját összeállítás az Eurostat adataiból, táblázat kódja: [ilc_pces01].

Jelmagyarázat: AROPE: a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők száma; AROP: a csak relatív jövedelmi szegénységben élők száma; SMD: a csak súlyos anyagi deprivációban élők száma; QJ: a csak nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők száma; AROP & QJ: az egyszerre relatív jövedelmi szegénységben és nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők száma; AROP & SMD & QJ: az egyszerre súlyos anyagi deprivációban és nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők száma; AROP & SMD & QJ: az egyszerre mindhárom indikátorban érintettek száma.

Megjegyzés: Horvátország esetében 2008 helyett a 2010. évi, míg az Egyesült Királyság esetében 2020 helyett a 2018. évi adatokat vettük figyelembe.

Magyarországon az AROPE által érintett személyek számának 2008 és 2020 közötti 1,09 milliós csökkenése (amit a folytonos, vastag vonal mutat) alapvetően a csak súlyosan anyagilag deprivált (tehát a relatív jövedelmi szegénység és a nagyon alacsony munkaintenzitás által nem érintett) személyek számának 689 ezres, a csak nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők 236 ezres, valamint a mindhárom komponensben érintettek (vagyis a legsúlyosabb helyzetben lévők) létszámának 151 ezres csökkenéséből tevődött össze (lásd a 2. ábra alatti táblázat értékeit). Ehhez adódik még hozzá az a 118 ezer személy, akik egyszerre súlyosan depriváltak ÉS nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban, 88 ezren azok, akik egyszerre relatív jövedelmi szegénységben ÉS nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban éltek, valamint az a 49 ezres csoport, akik egyszerre éltek relatív jövedelmi szegénységben ÉS súlyos anyagi deprivációban. Ugyanakkor a kizárólag relatív jövedelmi szegénységben élők száma ugyanebben az időszakban 236 ezer fővel nőtt. A növekedéseket és csökkenéseket összeadva kapjuk meg az 1,09 millió fős egyenleget. Ez a Magyarországon tapasztalt AROPE-csökkenés (Lengyelország – 5,06 millió, Románia – 3,24 millió és Bulgária – 1,19 millió után) a negyedik legnagyobb hozzájárulás volt az uniós cél teljesüléséhez, és valamivel több mint kétszerese lett a stratégiai időszak elején tett 450 ezres vállalásnak (a tagállamok célkitűzéseit lásd az *F2. táblázatban*).

Az AROPE értékének csökkenése más országokban is leginkább a súlyos anyagi deprivációban élők száma csökkenésének volt tulajdonítható, a kelet-közép-európai országok mellett Franciaországban, Olaszországban és Portugáliában. Ezzel szemben a csak a relatív jövedelmi szegénység kockázatával élők száma (Görögország és Spanyolország kivételével) szinte minden tagállamban nőtt, elsősorban Németországban és az Egyesült Királyságban.

Ez az összefüggés még azokban az országokban (pl. Lengyelország, Románia, Bulgária, Magyarország, Csehország) is igaz, ahol a célindikátor szerinti vállalások összességében teljesültek (*F2. táblázat*). Az AROPE változásának egyenlege 2008 és 2020 között sok esetben (Dánia, Málta, Észtország, Ciprus, Görögország, Olaszország, Finnország, Belgium, Írország) nagyon közel van a nullához.

3. A foglalkoztatás szerepe a szegénység csökkentésében

3.1. Foglalkoztatás és szegénység alakulása az EU egészének szintjén

A foglalkoztatás 2005 és 2021 közötti növekedését a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők arányának javulása követte mindkét (válság előtti és utáni) időszakban: a két trend az időszak nagy részében tükrözte egymást (3. ábra⁹). Látni kell azonban, hogy az AROPE értéke már a Covid-válság előtt növekedni kezdett.

A komponensek közül a relatív jövedelmi szegénységi ráta (AROP) szinte teljes trendnélkülisége az időszak egészében jelzi, hogy a relatív szegénység a foglalkoztatási rátával csak nagyon gyenge és áttételes kapcsolatban van. A súlyos anyagi deprivációs ráta (SMD) és a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők (QJ) aránya viszont eléggé együtt mozgott az AROPE-val.

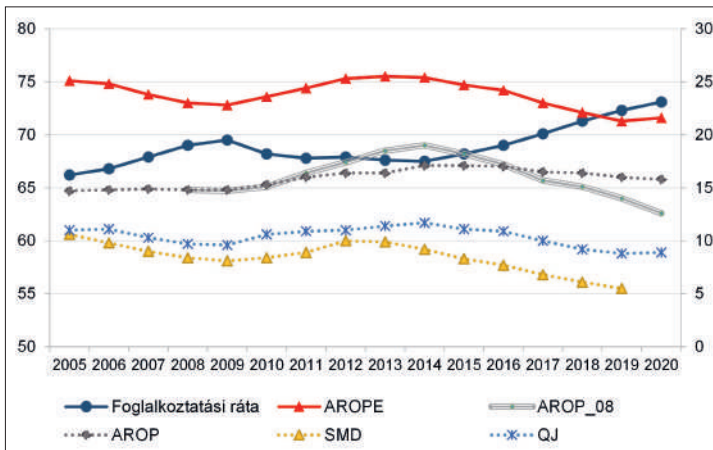
A 3. ábrában az AROPE és komponensei mellett feltüntettük a 2008-as relatív szegénységi küszöb rögzített, és csak évente az inflációval korrigált értéke alapján számított éves szegénységi rátákat (AROP_08). Ez a mutató a rögzítés miatt inkább tekinthető egy jövedelemalapú, de abszolút szegénységet mérő indikátornak, mint egy relatív koncepció alapulónak. E mutató alakulása – ellentétben a relatív jövedelmi szegénységi rátával, de hasonlóan a másik két komponenshez (sőt, azoknál érzékenyebben) – tükrözi a foglalkoztatási ráta változását.

3.2. A foglalkoztatási ráta és a szegénység alakulása tagállami szinten

Az EU egészét jellemző átlagok az országos értékek aggregátumai, és elfedhetik a foglalkoztatás és a jövedelmi szegénység közötti országszintű kapcsolat sokszínűségét. Példának okáért, ha az országok többsége esetében erős kapcsolat van a foglalkoztatás növekedése és a jövedelmi szegénység csökkenése között, de a nagy népességű országokat eltérő tendenciák jellemzik, akkor ez utóbbi elfedheti az egyébként domináns mintázatot.

⁹ Bár az uniós szegénységi céldindikátor a teljes népességre vonatkozik, a foglalkoztatás és a szegénység közötti kapcsolat elemzése akkor adhat valós képet, ha utóbbit is az aktív korú népességre számítjuk (Gábos *et al.* 2024; Cantillon *et al.* 2018; Cantillon–Vandenbroucke eds. 2014). A 3. ábra tehát a 20–64 éves népesség foglalkoztatási rátáját, és a 18–64 éves népességre vonatkozó szegénységi mutatókat ábrázolja.

3. ábra. A foglalkoztatási ráta (20–64 éves népesség, bal oldali tengely), a szociális cél (AROPE) mutató és összetevői, valamint a 2008-ban rögzített küszöb szerinti relatív jövedelmi szegénységi ráta (18–64 éves népesség, jobb oldali tengely) időbeli változása az EU27-átlagában, 2005–2020 (%)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatbázis (2023.07.31.) alapján. A megfelelő táblázatok kódjai: Foglalkoztatási ráta: [lfsa_ergan]; AROPE: [ilc_peps01]; AROP: [ilc_li02]; SMD: [ilc_sip8]; QJ: [ilc_lvh11]; AROP_08: [ilc_li22b].

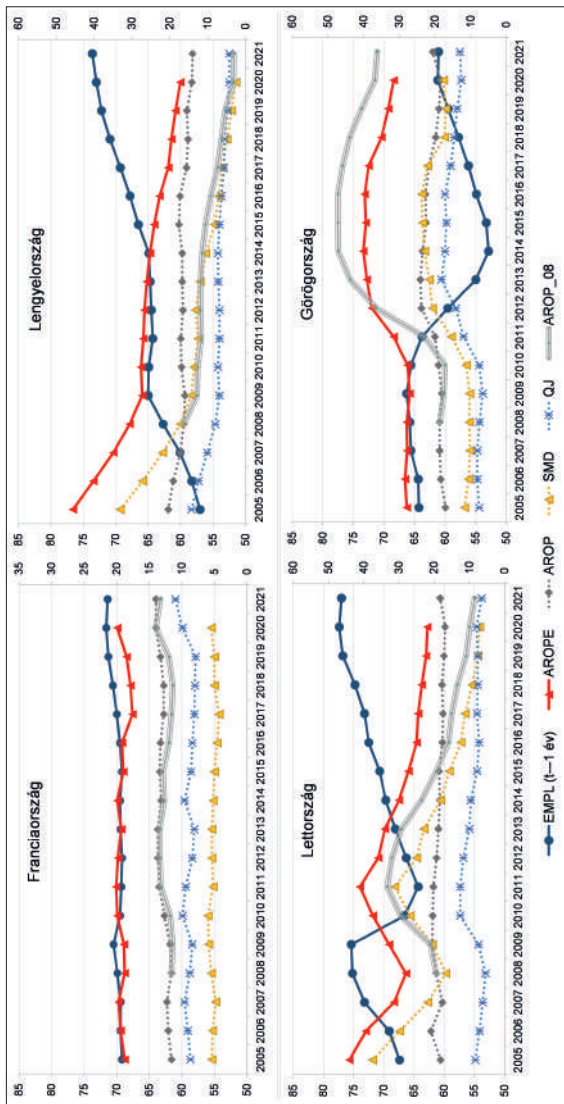
Megjegyzések: Az EU27 a 2007–2013 közötti tagállamok csoportját jelenti (beleértve az Egyesült Királyságot, de Horvátország nélkül). A 2020 utáni stratégiai időszakra érvényes AROPE-mutató és komponenseinek trendjeit lásd Tóth és szerzőtársai (2024: 28) tanulmányának 5. ábráját. AROP_08: a 2008-ban rögzített és csak az éves inflációs rátával módosított szegénységi küszöb szerint becsült jövedelmi szegénységi ráta. A többi rövidítés feloldását lásd a főszövegben és a 2. ábra alatt.

A foglalkoztatás, az AROPE és komponensei, valamint a 2008-ban rögzített küszöb alapján számolt relatív jövedelmi szegénységi ráta *országoként megfigyelt* együttes mozgása alapján négy tipikus mintát lehet azonosítani, amelyeket itt négy különböző ország példáján keresztül mutatunk be (4. ábra).¹⁰

- Az első tipikus minta esetében Franciaországban (nagyon hasonlóan egyébként Belgium, Finnország és Luxemburg mintázataihoz) az időbeli változás nagyon szerény mind a foglalkoztatás, mind az AROPE, mind annak összetevői esetében.

¹⁰A többi tagállam adataiból készült ábrákat az *Online melléklet M1. ábrája* tartalmazza.

4. ábra. A foglalkoztatási ráta ($t-1$ év, bal oldali tengely), az AROPE és összetevői, valamint a 2008-ban rögzített küszöb szerinti relatív jövedelmi szegénységi ráta alakulása (jobb oldali tengely) négy tipikus miniatűr tagállamban, 2005–2021 (%)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatbázis adatai alapján. A megfelelő táblázatok kódjai: EMPL: [lfsa_ergan]; AROPE: [ile_peps01]; AROP: [ile_i02]; SMD: [ile_sip8]; QJ: [ile_lvhl11]; AROP_08: [ile_l122b].
 Jelmagyarázat: EMPL, t-1 év: foglalkoztatási ráta (bal oldali tengely); AROPE: a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya; AROP: a relatív jövedelmi szegénységben élők aránya; SMD: a súlyos anyagi deprivációban élők aránya; QJ: a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya; AROP_08: a 2008-ban rögzített és csak az éves inflációs rátával módosított, szegénységi küszöb szerinti becsült jövedelmi szegénységi ráta.

- A második mintánál, amelyet itt Lengyelország képvisel (de ez jellemző többek között Ausztriára, Németországra vagy Máltára is), a foglalkoztatás masszív és szinte monoton növekedését mutatja, az AROPE és összetevőinek (elsősorban a súlyos anyagi deprivációs ráta és a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők arányának) megfelelő csökkenésével.
- A harmadik, amelyre a balti államok a legjobb példák, és amelyet itt Litvánia képvisel, a 2008–2009-es pénzügyi és gazdasági világválság sokkja miatt a foglalkoztatás viszonylag nagyfokú ingadozását mutatja, de az ország-pályákat a foglalkoztatás gyors helyreállása is jellemzi, amit az AROPE és az összetevők hasonló ingadozása tükröz.
- Végül a negyedik típusú mintát (itt Görögország képviseli) a pénzügyi és gazdasági világválság okozta nagy foglalkoztatási sokk jellemzi, amelyet a többi tagállamhoz képest később induló, nagyon lassú fellendülési időszakok követnek.

3.2.1. A foglalkoztatási ráta és a szegényégi mutatók közötti kétváltozós kapcsolatok

A foglalkoztatási ráta és a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya közötti erős és negatív kapcsolatot a korrelációs számítások is megerősítik. A becsült együtthatók értéke a teljes népességre $-0,54$, az aktív korú népességre vonatkozóan pedig $-0,61$ (*I. táblázat*)¹¹.

Ismét szembetűnik, hogy az AROPE összetevői közül a relatív jövedelmi szegénységi ráta kevésbé reagál a foglalkoztatásra, mint a másik két összetevő, bár még a foglalkoztatás és a relatív jövedelmi szegénységi ráta közötti korreláció is erős, különösen az aktív korú népesség körében. Egyik összetevő sem korrelál azonban olyan erősen a foglalkoztatással, mint maga az aggregált AROPE. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a foglalkoztatásnak háztartási szintű foglalkoztatottságtól független hatása is van az AROPE-ra a piaci jövedelmek változásában játszott szerepe révén, ami hozzájárul a súlyos anyagi depriváció, és bizonyos körülmények között a relatív jövedelmi szegénység csökkenéséhez is. A rögzített küszöbérték (ami a mi esetünkben 2008-as jövedelmi küszöböt jelenti) segítségével számított relatív jövedelmi szegénységi ráta lényegesen erősebben korrelál a foglalkoztatási rátával, mint a hagyományosan kalkulált szegénységi ráta.

¹¹ A foglalkoztatási ráta növekedésének az AROPE-mutató csökkenésével való együttjárását nemcsak a két mutató szintjei közti korreláció mutatja, hanem az első különbségek (éves változások) elemzése is. Utóbbi esetben a korreláció még mindig negatív és viszonylag erős.

1. táblázat. A foglalkoztatási ráta (20–64 évesek) és az AROPE, annak összetevői, valamint a 2008-ban rögzített küszöb szerinti relatív jövedelmi szegénységi ráta közötti korrelációk (szint és első különbség) az EU28-országokban, 2005–2020

Változó 1	Változó 2	Szint	N
Foglalkoztatási ráta	AROPE a teljes népességben	-0,54	438
Foglalkoztatási ráta	AROPE az aktív korú népességben	-0,61	410
Foglalkoztatási ráta	AROP a teljes népességben	-0,34	465
Foglalkoztatási ráta	AROP az aktív korú népességben	-0,44	
Foglalkoztatási ráta	SMD a teljes népességben	-0,48	438
Foglalkoztatási ráta	SMD az aktív korú népességben	-0,51	
Foglalkoztatási ráta	QJ a teljes népességben	-0,44	465
Foglalkoztatási ráta	QJ az aktív korú népességben	-0,46	
Foglalkoztatási ráta	Rögzített küszöb szerinti AROP a teljes népességben ^a	-0,59	375
Foglalkoztatási ráta	Rögzített küszöb szerinti AROP az aktív korú népességben ^a	-0,59	348

Forrás: Saját becslések az Eurostat adatbázisából (2023.07.31.) származó adatok alapján.

Megjegyzés: A rövidítéseket és meghatározásokat lásd a 4. ábra alatt és az *Online melléklet M1. táblázatában*. A korrelációs együtthatók kivétel nélkül 1%-os szinten szignifikánsak. ^a: Ugyanerre az időszakra (2008–2021) az AROP esetében a becsült korrelációs együttható értéke a teljes népességben -0,36, az aktív korúak között -0,48, amelyek 1%-os szinten szignifikánsak.

3.2.2. A foglalkoztatási ráta és a szegényégi mutatók közötti többváltozós kapcsolatok

A foglalkoztatási ráta és a különböző szegénységi mutatók közötti kapcsolatot más tényezők kontrollálása mellett (*ceteris paribus*) is megvizsgáltuk. Ennek során azt elemeztük, hogy milyen mechanizmusok közvetítenek az egyéni szintű foglalkoztatás és a háztartási szintű szegénység között. A lehetséges mechanizmusok közül (Gábos *et al.* 2024; Tóth *et al.* 2024) a munkahelyek háztartások közötti eloszlását, a foglalkoztatás minőségét, a készpénzes transzferek szegénységcsökkentő szerepét, valamint a mediánjövedelem változásának hatását vizsgáltuk.¹²

A fix hatás panel regressziók függő változói a különböző szegénységi mutatók az aktív korú népességben, t évben. Magyarázó változóink a foglalkoztatási ráta a $t - 1$ -dik évben, valamint az egyes mechanizmusokat reprezentáló változók. Az alapmodellek a foglalkoztatási rátát és kontrollként az egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelem (*gross national income*, GNI) értékét, a kiterjesztett modellek pedig ezeken kívül az egyes mechanizmusokhoz tartozó magyarázó változókat

¹²A regresszióelemzésbe bevont változók meghatározását az *Online melléklet M1. táblázata* tartalmazza.

tartalmazzák¹³. Az alap- és a kiterjesztett modellek eredményei a 2. táblázatban láthatók.¹⁴ Fontosabb megállapításainkat az alábbiak szerint foglalhatjuk össze.

- *A foglalkoztatás negatívan és szignifikánsan korrelál a szegénységgel.* A magasabb egyéni foglalkoztatási szintek alacsonyabb szegénységi rátával járnak együtt, bármelyik szegénységi mérőszámot is használjuk. Egy kivételével az összes modellben a becült együttthatók legalább 5%-os szinten statisztikailag szignifikánsak és negatívak. Például, amint az egyéni foglalkoztatási rátát ($t - 1$ -dik évben) regresszáljuk az AROPE-ra (t évben), a becült együtttható nagy és negatív ($-0,86$), ami azt jelenti, hogy az EU tagországokban 2005 és 2021 között a magasabb foglalkoztatási ráták átlagosan alacsonyabb AROPE rátával jártak együtt az aktív korú népességben (*1. modell*). Hasonló eredmények figyelhetők meg többi modell esetében is, és a relatíve erős és negatív kapcsolat a kontováltozók bevonását követően is fennmarad. Érdemes azonban megjegyezni, hogy függetlenül attól, hogy az együttthatót vagy a magyarázott szórást vesszük figyelembe, a relatív jövedelmi szegénységi ráta mutatja a leggyengébb, míg a 2008-ban rögzített küszöb szerinti szegénységi ráta a legerősebb korrelációt az egyéni foglalkoztatással.
- *A munkahelyek háztartások közötti megoszlása fontos közvetítő tényező.* A háztartás munkaintenzitása néhány specifikus kategóriájának együttthatója erős és szignifikáns, illetve a relatív jövedelmi szegénységi ráta (*4. modell*) és a rögzített küszöb szerinti szegénységi ráta (*8. modell*) esetében is csökkeneti a(z) egyéni szinten mért) foglalkoztatási ráta együttthatójának nagyságát és az AROP esetében szignifikancia szintjét is. Az AROPE és a súlyos anyagi deprivációs ráta (*2.*, illetve *6. modell*) esetében ez az összefüggés nem figyelhető meg. Minél magasabb a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők aránya, annál magasabb a szegénység kockázata, kivéve a súlyos anyagi deprivációs ráta esetében. Ha a munkaintenzitás szintje közepes (mint pl. az egykeresős háztartások esetében), a becült együttthatók minden szegénységi mutató esetében negatívak és szignifikánsak, ami azt jelzi, hogy ha egy országban magasabb az ilyen háztartásokban élő személyek aránya, akkor alacsonyabb az általános szegénységi kockázat.
- *A foglalkoztatás minősége számít, de csak korlátozott mértékben.* A nem önkéntes részmunkaidőben foglalkoztatottak arányának együttthatója szignifikáns és pozitív azokban a modellekben, melyekben a függő változó a relatív jövedelmi szegénységi ráta (*4. modell*) vagy a rögzített küszöb

¹³ Az elemzés módszertanát az *Online mellékletben* mutatjuk be részletesen.

¹⁴ Az eredeti elemzésben több, a csak a foglalkoztatási rátát tartalmazóhoz és a teljes modellhez képest köztes futtatást is közzeltünk, illetve további modelleket becültünk a magyarázó változók alternatív specifikációinak alkalmazásával is (lásd Tóth *et al.* 2024).

2. táblázat. *A foglalkoztatási ráta és a szegénység közötti kapcsolat az EU-országokban aktív korú népességben – az ország-év panel rögzített hatású regressziós modellek béta együtthatói, 2005–2020*

	AROE			AROP			SMD			AROP_08	
	1. modell	2. modell	3. modell	4. modell	5. modell	6. modell	7. modell	8. modell	7. modell	8. modell	
Magyarozó változók	-0,86***	-0,79***	-0,24**	-0,13*	-0,76***	-0,88***	-1,06***	-0,67***			
<i>Foglalkoztatási ráta</i>											
<i>A személyek aránya a háztartásban munkaintenzitása (WI) szerint</i>											
Nagyon alacsony munkaintenzitációs háztartásban (WI < 0,2)	-	0,48***	-	0,22***	-	0,10	-	0,47**			
Alacsony munkaintenzitációs háztartásban (0,2 < WI < 0,45)	-	0,14	-	0,05	-	0,25	-	0,37			
Közepes munkaintenzitációs háztartásban (0,45 < WI < 0,55)	-	-0,78***	-	-0,24***	-	-0,80***	-	-0,71***			
Magas munkaintenzitációs háztartásban (0,55 < WI < 0,85)	-	0,16	-	0,00	-	0,24*	-	0,01			
Nem önkéntes részmunkaidős foglalkoztatás aránya	-	-0,01	-	0,04**	-	-0,02	-	0,16***			
<i>Összes szociális védelmi kiadás (a GDP %-ában, nyugdíjak nélkül)</i>	-	-0,08	-	-0,06	-	-0,28	-	-0,55***			
<i>EU-országok száma^a</i>	28	28	28	28	28	28	27	27			
Esetszám (N)	438	429	465	454	438	429	375	369			
R ²	0,49	0,62	0,24	0,46	0,39	0,50	0,61	0,77			

Forrás: Saját becslések az Eurostat adatbázisából származó adatok alapján a 2023.07.31. és 2024.01.31. közötti időszakban.

Megjegyzés: Szignifikancia szintek: *p < 0,1; **p < 0,05; ***p < 0,01.

^a: A rögzített küszöb szerint becsült jövedelmi szegénységi ráta (AROP_08) esetében Horvátországra nem állnak rendelkezésre adatok.

szerinti jövedelmi szegénységi ráta (8. modell).¹⁵ A foglalkoztatás minősége alternatív mérőszámainak bevonása a modellbe egyes eredményeket ad: a nem önkéntes ideiglenes szerződéses foglalkoztatás a relatív jövedelmi szegénységi ráta esetében és a határozott idejű szerződéses foglalkoztatás jellemzően nem szignifikáns, míg az önfoglalkoztatás 10 százalékpontos szinten szignifikáns minden függő változó esetében (Tóth *et al.* 2024: 9. táblázat). Ez azt jelzi, hogy minél magasabb a foglalkoztatási ráta ezekben a bizonytalan foglalkoztatási formákban, annál nagyobb a szegénység kockázata.

- 2008 és 2021 között a készpénzes társadalmi transferek csak a rögzített küszöb szerinti szegénységi ráta esetében járultak hozzá a szegénység csökkentéséhez. A készpénzes juttatásokra készített becslések nem szignifikánsak az AROPE-mutatót és összetevőit magyarázó modellekben (2., 4 és 6. modellek), de erős negatív korreláció figyelhető meg a 2008-ban rögzített küszöb szerinti szegénységi ráta esetében (8. modell). Az alternatív indikátorok használata hasonló becsléseket eredményezett, amikor például a pénzbeli és természetbeni juttatásokat külön-külön vettük figyelembe. A pénzbeli ellátások esetében a becslések negatívak és szignifikánsak voltak, amennyiben a nem rászorultsági alapú ellátási kiadásokat vettük csak figyelembe, ezzel ellentétben a rászorultsági alapú ellátásokra fordított kiadások esetében a becslések nem bizonyultak szignifikánsnak. Továbbá a munkanélküli ellátások kiadásai szignifikánsan korreláltak a rögzített küszöb szerinti szegénységi rátával, valamint a relatív jövedelmi szegénységi rátával is, de csak 5 százalékpontos szignifikancia szinten (*ibid.*).
- Ha a mediánjövedelem (és így a szegénységi küszöb) szintjét rögzítjük, a jövedelmi szegénység nemcsak az egyéni foglalkoztatottságra, hanem legtöbb más tényezőre is jobban reagál. Amint az eddigi eredményeink bemutatásából megfigyelhető, szinte minden esetben a becslött együtthatók nagysága és szignifikancia szintje akkor a legnagyobb, illetve a legerősebb, és a megmagyarázott szórás is akkor a legnagyobb, ha a rögzített küszöb szerinti jövedelmi szegénységi rátát tekintjük függő változónak. Ezzel szemben a legtöbb esetben a relatív jövedelmi szegénységi ráta mint relatív jövedelemmutató reagál a legkevésbé mind a foglalkoztatásra, mind az

¹⁵ Ha azonban nem a változók szintjét, hanem első különbségét (*first difference*, FD) vizsgáljuk, az együttható az AROPE modellben is szignifikáns (Tóth *et al.* 2024). A foglalkoztatás minőségének alternatív mérőszámai egyes eredményeket adnak: a nem önkéntes ideiglenes szerződéses foglalkoztatás a relatív jövedelmi szegénységi ráta esetében és a határozott idejű szerződéses foglalkoztatás az AROPE és súlyos anyagi deprivációs ráta esetében alacsony szinten (10 százalékpont) szignifikáns néhány FD-modellben (*ibid.*), míg az önfoglalkoztatás szintén 10 százalékpontos szinten szignifikáns minden függő változó esetében.

elemzésben figyelembe vett egyéb tényezőkre. Mindezek az összefüggések felvetik a szegénység koncepciójával és mérésével, valamint a szakpolitikai választásokkal kapcsolatos kérdések további vizsgálatának szükségességét. Ennek a megállapításnak az értelmezésére a tanulmány 4. fejezetében térünk vissza részletesebben.

A többváltozós elemzés eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy a foglalkoztatás és a szegénység változása szorosan együtt jár, így a foglalkoztatás bővítésére irányuló szakpolitikák a szegénység csökkenéséhez is hozzájárulnak. Különösen így van ez akkor, ha a szegénységet nem a jövedelemegyenlőtlenségi paradigmában értelmezzük, hanem a rendelkezésre álló források abszolút hiányaként. Ám a relatív jövedelmi szegénység is csökkenhet a foglalkoztatás növekedése mellett, különösen ha utóbbi nyomán az új munkahelyek a korábban munkanélküli vagy az alacsony munkaintenzitású háztartásokban élőket érik el.

4. Foglalkoztatás és szegénység Magyarországon

Az elmúlt közel másfél évtizedben a rendszerváltás időszakából örökölt alacsony foglalkoztatás és magas inaktivitás által jellemzett munkaerőpiaci patthelyzet néhány év alatt megszűnt, és helyette a 2010-es évek végére magas foglalkoztatottság, alacsony munkanélküliség és inaktivitás lépett, ami csökkenő relatív és abszolút szegénységgel párosult. Ezzel Magyarország, néhány más kelet-közép-európai tagállamhoz hasonlóan teljesítette az *EU 2020 Stratégiá*-ban megfogalmazott foglalkoztatási és szegénységi célkitűzését. Miközben a gazdasági aktivitás relatíve magas szintje állandósulni látszik és továbbra is munkaerőhiány van, a szegénységben élők számának csökkenést mutató trendje a Covid-járvány, de különösen az infláció 2022-ben és 2023-ban megugró, európai összehasonlításban kiemelkedően magas szintjével párhuzamosan megtorpant vagy éppen visszafordult.

Magyarország az *EU 2020 Stratégia* időszakában, 2010 és 2020 között a leg-alacsonyabb foglalkoztatottsági szinten lévő tagországok közül az átlag feletti közé pozicionálta magát. A 20–64 éves népesség körében mért foglalkoztatottsági ráta értéke 2008-hoz (61,5%) képest 13,5 százalékponttal nőtt, és 2020-ra éppen elérte a stratégiában megjelölt uniós célértéket (75%). A növekedés forrásai az elsődleges munkaerőpiac bővülése (a nemzetközi konjunktúra és az állami beruházások nyomán), a külföldi munkavállalás támasztotta munkaerőhiány és a kiterjesztett közmunkaprogramok voltak, de adminisztratív változások is szerepet játszottak a foglalkoztatás bővülésében (utóbbihoz lásd Köllő (2022)).

Az általános növekedés együtt járt a képzetlen vagy alacsonyán képzett munkaerő korábban látványos foglalkoztatási elmaradásának számottevő javulásával: míg 2008-ban a legfeljebb általános iskolát végzettek foglalkoztatási rátája az országos átlag 61%-a volt, addig 2020-ban már a (jelentősen növekvő) átlag 73%-ára nőtt¹⁶. Ez egyben azt is eredményezte, hogy 2008 és 2020 között 12%-ról 5%-ra csökkent a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartások aránya a népességben, ami – ahogyan azt a 3.2.2. *alfejezet*ben bemutattuk – fontos előfeltétele a szegénységi mutatók javulásának.

Hazánkban a foglalkoztatási többlet eloszlásának köszönhetően a szegénységi mutatók közül a 2010-es évek második felében nemcsak az abszolút (súlyos anyagi deprivációs ráta) vagy a kvázi-abszolút (2008-ban rögzített küszöb szerint számított szegénységi ráta) koncepción alapuló mérőszámok javultak a Covid-járvány megjelenéséig tartó időszakban, hanem – bár ezeknél kevésbé látványosan – a relatív jövedelmi szegénységi ráta is csökkent (lásd az *Online melléklet M1. ábrájának* Magyarországra vonatkozó grafikonját).¹⁷ Míg azonban az előzőek az *EU 2020 Stratégia* teljes időszakát tekintve is jelentős javulást mutattak, addig a relatív jövedelmi szegénységben élők aránya 2008 és 2020 között nem csökkent, sőt azoké a háztartásoké még nőtt is, akik a szegénységi célindikátor másik két komponensében nem voltak érintettek (lásd a 2. *ábrához* tartozó adattáblát).

Más kutatásokból azt is tudjuk, hogy a foglalkoztatásbővülésből kimaradó háztartások még ebben a viszonylag hosszan tartó konjunktúrában is leszakadtak, ami a jövedelmi felzárkózásukat és a relatív szegénységből való kilépésüket szinte lehetetlenné teszi (pl. Gábos–Tátrai 2022) – rövid és középtávon biztosan. Ennek részben az is az oka, hogy míg a növekvő reálértékű munkaviszonyhoz kötött támogatások (pl. családi adókedvezmény, gyed) csak a munkaerőpiacon elhelyezkedők körében voltak elérhetőek, a munkaviszony nélkül elérhető készpénzes transferek (pl. az univerzális családi pótlék, a gyes, vagy a jövedelemtesthez kötött, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint a tartós munkanélküliek szociális segélye) megfelelősége (tehát a segélynek egy meghatározott életszínvonalat jelentő jövedelemszínhez, pl. a minimálbérhez vagy a szegénységi küszöbhez viszonyított aránya) ebben az időszakban jelentősen csökkent (Gábos–Tomka 2022).

Meg kell jegyeznünk, hogy az általunk feltárt magyarországi folyamatok a Covid-járvány, az ukrajnai háború, a 2022–2023-ban kialakult – az 1990-es évek közepe óta nem tapasztalt – inflációs környezet, valamint a magyar költségvetési

¹⁶ Eurostat adatbázis [lfsa_ergaedn] kódjelű táblázat.

¹⁷ Az elemzésben Magyarországra vonatkozóan is az Eurostat adatbázisát használjuk, noha részletesebb elemzéseink arra utalnak, hogy 2017-től a hazai jövedelemadatokban nehezen magyarázható problémák vannak.

és gazdaságpolitikai lépések¹⁸ nyomán, elsősorban a szegénység és a társadalmi felzárkózás javuló trendjei, megtorpantak. Ezt bizonyítja, hogy 2023-ban az anyagi és szociális deprivációs ráta értéke (17,1%) a teljes népességben valamelyest magasabb volt, mint az egy évvel korábbi – a vizsgált periódus tekintetében legalacsonyabb – érték (16,5%), míg az aktív korú népességben stagnált (15,6, illetve 15,6%). A foglalkoztatási ráta 2023-ra ugyan több mint 5 százalékponttal magasabb volt (80,7%), mint 2020-ban, és így meghaladta az EU által 2030-ra kitűzött célértéket, azonban egyre több jele van annak, hogy a hazai tartalékok kimerülőben vannak, és a magyar munkaerőpiac egyre inkább vendégmunkásokra szorul¹⁹. Mindez felveti az eddigi szociálpolitikai gyakorlat felülvizsgálatát: míg az alacsony aktivitási csapdából való kilépés folyamatában a minimálbér és a szociális segélyek közötti rés növelése indokolt lehetett a munkaösztönző hatás maximalizálása érdekében, addig a megváltozott környezetben és a kialakult rés mértékét tekintve aktuális lehet a jövedelemvizsgálathoz kötött és az univerzális készpénzes transzferek megfelelőségének javítása.

Azt is ki kell emelni, hogy a fenti tendenciák akkor sem tudnak folytatódni, ha a magyar gazdaság esetleg visszatérne egy normálisabb növekedési pályára. Az abszolút szegénységi ráta csökkenésének (akár a rögzített közszob szerinti jövedelmi mutatóval, akár a súlyos deprivációs mutatóval is mérjük) ugyanis van egy természetesen korlátja, melynek elérése után már lényegesen nehezebb olyan javulást elérni, ami az elmúlt évtizedben jellemezte Magyarországot.

5. Összegzés

Tanulmányunkban országok közötti összehasonlításban és az Unió stratégiai és nyomonkövetési gyakorlatának kontextusában vizsgáltuk a foglalkoztatás és a szegénység trendjeinek összefüggését, melynek keretében külön fejezetben foglalkoztunk a hazai folyamatokkal. A foglalkoztatás növelése és a szegénység csökkentése 2010 óta egyszerre szerepel az Európai Unió stratégiai céljai között. Az *EU 2020 Stratégia* azt célozta, hogy 2020-ra a 20–64 évesek foglalkoztatási rátája 75%-ra nőjön, a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők száma pedig 20 millióval csökkenjen a 2008-as értékhez (116 millió) képest. A 2010–2020-es időszakban sem a foglalkoztatási, sem a szociális cél nem teljesült az EU egészének szintjén. A foglalkoztatási cél csak kevéssel maradt el a kitűzött értéktől (73% a 75%-kal szemben), a szociális cél esetében viszont az elmaradás jelentős volt. Magyarország 2020-ra elérte a foglalkoztatási célt (75%),

¹⁸Utóbbiakról lásd Gulácsi Gábor és Kerényi Ádám, valamint Oblath Gábor és Palócz Éva tanulmányát ebben a kötetben.

¹⁹Ezzel kapcsolatban bővebben lásd Hárs Ágnes elemzését ebben a kötetben.

és azon négy kelet-közép-európai tagállam közé tartozott, melyek – mindenképp a súlyos anyagi deprivációban élők számának jelentős csökkentésével – teljesítették a szociális célt.

Többváltozós elemzésünk megerősítette azt a vizuálisan és a korrelációs számítás segítségével is megállapított összefüggést, hogy a foglalkoztatás és a szegénység országszintű kapcsolata a 2005 és 2020 közötti időszakban szignifikáns és negatív volt, bármelyik szegénységi mérőszámot (szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya, relatív jövedelmi szegénységi ráta, súlyos anyagi deprivációs ráta, 2008-ban rögzített küszöb szerinti szegénységi ráta) is alkalmaztuk. A háztartás munkaintenzitása fontos közvetítő az egyéni foglalkoztatottság és a háztartási szintű szegénység között: minél magasabb a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők aránya, annál magasabb a szegénység kockázata, kivéve a súlyos anyagi deprivációs ráta esetében. A szakpolitika oldaláról ez azt jelenti, hogy a szegénységcsökkentés akkor lehet igazán hatásos, ha a foglalkoztatásbővülés elsőként a munkanélküli háztartásokat éri el.

Mivel Magyarországon a 2010-es évek második felét jellemző foglalkoztatásnövekedés együtt járt a képzetlen vagy alacsonyan képzett munkaerő korábban látványos foglalkoztatási elmaradásának számottevő javulásával, ennek hatása a szegénységi mutatók alakulásában is megmutatkozott. Azt is megfigyelhettük, hogy ha a mediánjövedelem (és így a szegénységi küszöb) szintjét rögzítjük és időben csak az árindex változásával módosítjuk, a jövedelmi szegénység nemcsak az egyéni foglalkoztatottságra, hanem több más tényezőre is jobban reagál. Elemzésünk ugyanakkor még nem tudta figyelembe venni a Covid-járvány, az ukrajnai háború, a 2022–2023-ban kialakult inflációs környezet, valamint a magyar költségvetési és gazdaságpolitikai lépések nyomán kialakult helyzetet, melyet alapvetően a szegénység és a társadalmi felzárkózás javuló trendjeinek megtorpanása jellemez Európában, és különösen Magyarországon.

Irodalom

- Cantillon, B. – A. Gábos – T. Goedemé – I. Gy. Tóth (2018): Social exclusion: Empirical findings. In: D'Ambrosio, C. (ed.): Handbook of research on economic and social well-being, Cheltenham, UK: Edward Elgar, Chapter 8, 206–230. p.
- Cantillon, B. – F. Vandenbroucke (eds. 2014): Reconciling work and poverty reduction. How successful are European welfare states? Oxford: Oxford University Press, DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199926589.001.0001>.
- Darvas, Zs. (2019): Why is it so hard to reach the EU's poverty target? Social Indicators Research, Vol. 141, No. 3., 1081–1105. p., DOI: 10.1007/s11205-018-1872-9.
- European Commission (2019): Assessment of the Europe 2020 strategy. Joint report of the Employment Committee (EMCO) and the Social Protection Committee (SPC). Luxembourg: Publication Office of the EU, DOI: <https://data.europa.eu/doi/10.2767/993528>.

- European Commission (2021): The European Pillar of Social Rights action plan. Ref. No. COM(2021) 102. Luxembourg: Publications Office of the EU, <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/en/>.
- Gábos A. – Tátrai A. (2022): A jövedelmi szegénység kiterjedtsége és mélysége 2005 és 2020 között – eltérő küszöbértékek mentén. In: Kolosi T. – Szelényi I. – Tóth I. Gy. (szerk.): Társadalmi Ríport 2022. Budapest: TÁRKI Zrt., 243–260. p.
- Gábos, A. – Zs. Tomka (2022): Developments in minimum income benefits levels in Europe. EUROSHIP Working Paper No. 11., Oslo: Oslo Metropolitan University, <https://euroship-research.eu/publications>.
- Gábos, A. – B. Binder – R. Branyiczki – I. Gy. Tóth (2024): Unravelling the relationship between employment, social transfers and income poverty: Policy and measurement, *Journal of European Social Policy*, Vol. 34, No. 3., 289–308. p., DOI: <https://doi.org/10.1177/09589287241232272>.
- Guio, A.-C. – D. Gordon – E. Marlier (2012): Measuring material deprivation in the EU. Indicators for the whole population and child-specific indicators. Eurostat methodologies and working papers, Luxembourg: Publication Office of the EU.
- Guio, A.-C. – E. Marlier (2013): Alternative vs. current indicators of material deprivation at EU level: What differences does it make? IMPROVE Working Paper, No. 13/07, Antwerp: Herman Deleeck Centre for Social Policy, University of Antwerp.
- Guio, A.-C. – E. Marlier – D. Gordon et al. (2016): Improving the measurement of material deprivation at the European Union level. *Journal of European Social Policy*, Vol. 26, No. 3., 219–333. p., DOI: <https://doi.org/10.1177/0958928716642947>.
- Guio, A.-C. – D. Gordon – H. Najera – M. Pomati (2017): Revising the EU material deprivation variables – 2017 edition. Statistical Working papers, Luxembourg: Publications Office of the EU, DOI: [doi:10.2785/33408](https://doi.org/10.2785/33408).
- Pařová, D. – M. Vejačka (2018): Analysis of employment in EU according to Europe 2020 Strategy targets. *Economics and Sociology*, Vol. 11, No. 3., 96–112. p., DOI: [10.14254/2071-789X.2018/11-3/6](https://doi.org/10.14254/2071-789X.2018/11-3/6).
- Tóth, I. Gy. – A. Gábos – B. Cantillon – B. Nolan (2024). Interactions between the social and employment objectives of the European Union. Background paper for the Belgian Presidency of the Council of the European Union (January – June 2024). TÁRKI TopAp-WP series, No. 2024/1. DOI: [10.61500/Topap.2024.1](https://doi.org/10.61500/Topap.2024.1).

Függelék

F1. táblázat. *Foglalkoztatási arányok 2008-ban és 2020-ban, nemzeti és uniós szintű foglalkoztatási célok 2020-ra és 2030-ra (%)*

Országok	Foglalkoztatási arányok		Nemzeti és uniós foglalkoztatási célok	
	2008	2020	2020	2030
Ausztria	73,8	75,5	77,0	79,9
Belgium	68,0	70,0	73,2	80,0
Bulgária	70,7	73,4	76,0	79,0
Ciprus	76,5	74,9	75,0	80,0
Csehország	72,4	79,7	75,0	82,2
Dánia	78,7	77,8	80,0	80,0
Egyesült Királyság	75,2	79,3	–	–
Észtország	77,1	78,2	76,0	81,3
Finnország	75,8	76,5	78,0	80,0
Franciaország	70,5	71,4	75,0	78,0
Görögország	66,3	61,1	70,0	71,1
Hollandia	76,9	80,0	80,0	82,5
Horvátország	64,9	66,9	62,9	75,0
Írország	73,5	73,4	69,0	78,2
Lengyelország	65,0	73,6	71,0	78,3
Lettország	75,4	77,0	73,0	80,0
Litvánia	72,0	76,7	72,8	80,7
Luxemburg	68,8	72,1	73,0	77,6
<i>Magyarország</i>	<i>61,5</i>	<i>75,0</i>	<i>75,0</i>	<i>85,0</i>
Málta	59,2	77,3	70,0	84,6
Németország	74,0	79,2	77,0	83,0
Olaszország	62,9	62,6	67,0	73,0
Portugália	73,1	74,7	75,0	80,0
Románia	64,4	70,8	70,0	74,7
Spanyolország	68,5	65,7	74,0	76,0
Svédország	80,4	80,8	80,0	elérte a célt
Szlovákia	68,8	72,5	72,0	76,5
Szlovénia	73,0	75,6	75,0	79,5
<i>EU27-átlag</i>	<i>69,5</i>	<i>72,2</i>	<i>75,0</i>	<i>78,0</i>

Forrás: Saját szerkesztés Paľová–Vejačka (2018) alapján.

Megjegyzés: Az EU27-átlag adatai a tagállamok összetételének jelenlegi állapotára vonatkoznak (Horvátországot is beleértve, de az Egyesült Királyság nélkül).

F2. táblázat. *A szegénység vagy a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett személyek száma, annak változása 2008 és 2020 között, valamint az EU 2020 Stratégia szociális célértékei, az EU27-országokban és az Egyesült Királyságban (ezer fő)*

Országok	AROPE 2008 (1)	AROPE 2020 (2)	Változás (2) – (1)	EU 2020 szociális cél
Ausztria	1699	1529	-170	235
Belgium	2194	2152	-42	380
Bulgária	3421	2232	-1189	260
Ciprus	181	188	7	27 ^g
Csehország	1566	1243	-323	100
Dánia	887	920	33	22
Egyesült Királyság	14069	15123	1054	.. ^c
Észtország	291	305	14	36,2 ^d
Finnország	910	870	-40	140
Franciaország	11150	11779	629	1900
Görögország	3046	3033	-13	450
Hollandia	2432	2761	329	100 ^h
Horvátország	1322	914	-408	122 ^f
Írország	1050	1001	-49	200 ^e
Lengyelország	11491	6431	-5060	1500
Lettország	740	489	-251	121
Litvánia	910	692	-218	170
Luxemburg	72	125	53	6
<i>Magyarország</i>	<i>2794</i>	<i>1701</i>	<i>-1093</i>	<i>450</i>
Málta	81	96	15	6,6
Németország	16345	17710	1365	.. ^a
Olaszország	15082	15051	-31	2200
Portugália	2757	2036	-721	200
Románia	9115	5873	-3242	580
Spanyolország	10786	12384	1598	1450
Svédország	1528	1846	318	.. ^b
Szlovákia	1111	798	-313	170
Szlovénia	361	309	-52	40
<i>EU összesen</i>	<i>117391</i>	<i>109591</i>	<i>-7800</i>	<i>20000</i>

Forrás: Saját összeállítás az Eurostat adataiból. A célértékek a European Commission (2019) adataiból származnak. Horvátország esetében 2008-ra vonatkozó adatok helyett 2010-es, míg az Egyesült Királyság esetében a 2020-as adatok helyett 2018-ra vonatkozókat vettük figyelembe.

A F2. táblázat folytatását lásd a következő oldalon.

Megjegyzések: ^a: A tartósan munkanélküliek számának 320 ezer fővel történő csökkentése.

^b: A 20–64 éves nők és férfiak körében a munkaerőpiacon nem aktívak (kivéve a nappali tagozatos hallgatókat), a tartósan munkanélküliek és a tartósan betegszabadságon lévők arányának 14% alá csökkentése.

^c: Kilenc nemzeti mutató, amelyek a gyermekek és családok helyzetét befolyásoló hátrányok elleni küzdelemben elért előrehaladás nyomon követését szolgálják.

^d: Az AROP 15%-kal történő csökkentése.

^e: A tartós szegénységben élők számának csökkentése 200 ezer fővel.

^f: A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők számának 1 millió 200 ezer főre történő csökkentése 2020-ra.

^g: A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők arányának 23,3%-ról 19,3%-ra történő csökkentése.

^h: A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők számának 100 ezer fővel való csökkentése 2020-ig, a 0–64 évesek körében.